

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, mart.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI TIZIMLASHTIRILGAN TAHDIDLAR.....	40
Qodirov Tuyg'un Uzoqovich, Nabiyev Bexzod Shavkatovich	
SANOAT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSIYA VA TEKNOLOGIK MODERNIZATSIYANING O'RNI	44
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI BAHOLASHNING USLUBIYOTI VA UNING SOLIQ TIZIMIDA QO'LLANILISHI	49
To'xtabayev Oybek Odilovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR.....	56
Ismailov Bobir Salomovich	
TIJORAT BANKLARI INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY JIHATLARI	62
Yangiboyev F.B.	
MINTAQAVIY IQTISODIY SALOHİYATDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	68
Turayev Og'abek Kaxramonovich	
XORIJIY MAMLAKATLARDA TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINI RIVOJLANTIRISH TAJRIBASI.....	75
Yusupova Feruza Yo'ldoshevna	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BOSHQARISHNING INTEGRATSION VA ADAPTIV MODEL.....	83
Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li	
QURILISH TASHKILOTLARI FAOLIYATINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA BAHOLASH	89
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
ICHKI NAZORAT VA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDAGI XAVFLARNI BOSHQARISH	94
Islamova Nargiza Mirzaxidovna	
TURIZMNING MINTAQADA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	104
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSİYALARNI JALB QILISH ORQALI INVESTITSION JOZIBADORLIKNI OSHIRISHNING HOZIRGI KUNDAGI HOLATI TAHLILI	111
Begamov S.X.	
RETHINKING JOB CREATION: ONTOLOGICAL AND EPISTEMOLOGICAL FOUNDATIONS OF MACROECONOMIC EMPLOYMENT ANALYSIS.....	116
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
HUDUDIY TURIZM KLASSTERLARINI SHAKLLANTIRISH VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	125
Ro'zimova Xusnora Mirzobek qizi	
SUG'URTACHILIK VA O'ZBEKISTONDA SUG'URTA SEKTORINING HOLATI.....	129
O'runboyeva Sotima Alisher qizi	
GO'SHT VA GO'SHT MAHSULOTLARINI SANOAT USULIDA QAYTA ISHLASHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBALARI.....	134
Kaydarova Sitara Suranbay qizi	
KORXONALAR QIYMATINI BAHOLASH VA BOZOR BAHOSINI SHAKLLANTIRISH METODOLOGIYASI.....	139
Abduraxmanov Sherzodbek Ravshanovich	
YASHIL IQTISODIYOT: EKOLOGIK BARQARORLIK VA IQTISODIY SAMARADORLIK UYG'UNLIGI.....	145
Jamalidinova Asalxon Saliyevna	
2025-YILDA O'ZBEKISTON UCHUN ENG YAXSHI 10 TA TRANSPORT TEKNOLOGIYALARI VA INNOVATSIYALARI	151
Mamasaliyeva Mukaddas Ibadullayevna, Beketov Timur Kazakbayevich	

MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUVLARI: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY TIZIMLAR QIYOSIY TAHLILI	155
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ	163
Хайдарова Ёркиной Аскар кизи	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING FISKAL VA INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI	170
Mamatova Nodira Mirzavaliyevna	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА И УСТОЙЧИВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ФОРМИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ МОДЕЛИ ПЕРЕХОДА ТЕПЛИЧНЫХ ХОЗЯЙСТВ ТАШКЕНТСКОЙ АГЛОМЕРАЦИИ НА СОЛНЕЧНЫЕ СИСТЕМЫ ЭНЕРГОСНАБЖЕНИЯ	178
Срождидинова Зарина Хайриiddиновна, Абдувалиева Зилола Абдуллаевна	
MAMLAKATIMIZDA QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	186
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
RIVOJLANISHDA RAQOBAT EMAS, BALKI HAMKORLIKNING USTUVORLIGI: NAZARIY VA AMALIY TAHLIL	190
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
IJTIMOY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEKANIZMLARI VA "QAMRAB OLINMAGAN O'RTA QATLAM" MUAMMOSI	196
Bafoev Farrux Jo'raqulovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA EKOLOGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	202
Shanazarova Gulyoraxon Baxtiyarovna	
O'ZBEKISTON STARTAP EKOTIZIMIDA INVESTITSIYA JALB QILISH JARAYONINING INSTITUTSIONAL MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEKANIZMLARI	208
Xoliqova Xurshidaxon Xayotjon qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA STARTAP EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	214
Usmanov Gafurjon Shavkatovich	
QURILISHDA ISHLAB CHIQRISH VA SIFATNI BOSHQARISH TIZIMLARINING RIVOJLANISHI	220
Buriyev Xakim Toshimovich, Usmanov Ilxom Achilovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION MUHITNI TAKOMILLASHTIRISHNING STRATEGIYALARI	225
Xolov Sherali Axrorboyevich	
2010-2024-YILLARDA O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIKNI INVESTITSIYALASHNING EKONOMETRIK TAHLILI	229
Ashurov Shuhratbek Quadrat o'g'li	
TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING ZAMONAVIY USULLARI	233
Sherbekova Kamola Norbekovna	
AHOLI MOLIVAVIY SAVODXONLIGI DARAJASI VA UNI BAHOLASHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI	243
Abduvoxidov Akmal Abdulazizovich	
MARKAZIY BANK KURS SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI	249
Saydullayev Nodirbek Narzullaevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH SALOHİYATI VA MUAMMOLARI	258
Raupov Shuxrat Soyibovich	
ЭКОТУРИЗМ В УЗБЕКИСТАНЕ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	264
Абидова Дилфуза Игамбердиевна, Рахматуллаева Зулайхо Хасан кизи	
DIGITAL ECONOMY AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: BUSINESS CHANGE IN THE REGIONS	270
Abdullayev Muzaffar Abdujabbarovich	

QISHLOQ XO'JALIK MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASHDA IOT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	273
Mirzaev Dilshod Artikovich	
ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ СТАРТАП-ПРОЕКТОВ В ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА	279
Касимова Наргиза Сабитджановна	
YASHIL IQTISODIYOTNING NAZARIY ASOSLARI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR.....	284
Ismoyilova Mahliyo Oybek qizi	
BOSHQARUVDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR (OLIIY TA'LIM MISOLIDA).....	289
Karievva Gulnora Abdullayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV MIJOZLARGA XIZMAT KO'RSATISHNING AMALDAGI HOLATI VA ASOSIY TENDENSIYALARI.....	295
Qurbonov Odilbek Ro'zmatovich	
O'ZBEKISTONDA SPORT FEDERATSIYALARI VA ASSOTSIATSIYALARINI SAMARALI BOSHQARISH TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'LLARI	302
Umed Farmonkulovich Radjabov	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA QARATILGAN IQTISODIY MEKANIZMNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ULARNING AMALIY AHAMIYATI	307
Mullayeva Mexrangiz Axtam qizi	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA)	313
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Muradova Nazira Raximjanovna	
RAQAMLI MARKETING VA ONLAYN PLATFORMALAR ORQALI EKOTURISTIK MAJMUALARNI OMMALASHTIRISH TRENDI	318
Xolmatova Parvina Asliddin qizi	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ MA'MURCHILIGI STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI VA ULARNI YECHIMLAR	323
Normurzayev Umid Xolmurzayevich	
РАЗВИТИЕ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКОВСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА КАК ФАКТОР РЕГИОНАЛЬНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.....	327
Бахтиёрров Худайберган Хамдам угли	
MAHALLIY BUDJETLARDA TRANSFERTLARGA QARAMLIK DARAJASINI BAHOLASH (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	335
Xudoyqulov Hamidjon Abdullayevich	
QORAQALPOG'ISTON QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI.....	342
Tajibaev Berdax Asqarbay uli	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	347
Ashurova Maftuna Ortiq qizi	
STRATEGIC DIRECTIONS FOR INCREASING CAPITAL EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS: DIGITALIZATION AND RISK MANAGEMENT INTEGRATION	352
Sadullaeva Mokhinur Aziz kizi	
TECHNOLOGY MANAGEMENT AND SME INTERNATIONALIZATION: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW	358
Abduxafizova Madinabonu Mirabbos qizi	
TA'LIM SIFATINI BAHOLASH MEZONLARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI.....	363
Mamadiyarov Zokir Toshtemirovich	
SMART UNIVERSITET KONSEPSIYASI ASOSIDA REYTING VA RAQOBATBARDOSHLIKNI INTEGRAL BOSHQARISH	371
Xudoyqulov Husen Ahadovich	

BUXGALTERIYA HISOBINING MILLIY VA XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIVAVIY HISOBOT 1-SHAKLINING QIYOSIY TAHLILI	379
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
SUG'URTA BOZORINING RAQAMLI RIVOJLANISHIDA NAZARIY QARASHLAR	384
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA INNOVATSION LOYIHALAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	389
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
MAHALLIY BUDJETLAR DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	397
P.SH.Usmonov	
СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДОВ ИНВЕСТИЦИОННОГО АНАЛИЗА ДЛЯ ОЦЕНКИ ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ	401
Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
KORXONA VA TASHKILOTLARDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISHDA KORPORATIV MADANIYAT, AXLOQIY-RUHIY VA MA'NAVIY MUHITNING O'RNI	407
Suyunov Dilmurod Xolmurodovich, Qodirov Tuyg'un Uzoqovich	
ELEKTRON PULLARNING MOHIYATI VA ULARNING MILLIY TO'LOV TIZIMIDAGI ROLI	416
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA UY XO'JALIKLARINING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KENGAYTIRISH	423
Eshbaeva Shahnoza Faxriddinovna	
APPLICATION OF EXTREME MODELS IN ASSESSING THE ECONOMIC POTENTIAL OF AN ENTERPRISE	428
Musayeva Shoira Azimovna	
SOLIQ MA'MURCHILIGIDA XORIJIY TAJRIBA HAMDA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH SAMARADORLIGI	435
Bozorova Ozoda Raximovna	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATI IMIJINI OSHIRISHDAGI MUAMMOLARNI HAL ETISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI: QIYOSIY TAHLIL	439
Bekmurodov Navruz Ergashevich	
TA'LIM XIZMATLARI SOHASIDA YARATILGAN YALPI QO'SHILGAN QIYMAT DINAMIKASI VA UNI BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	449
O'rinov Komiljon Kozimovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHNING MINTAQAVIY OMILLARI	453
Salomat Norova	
QURILISH MATERIALLARI BOZORI VA UNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	459
Usubjonov Zaxriddin Vasliddin o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKSPORT OPERATSIYALARINI SUG'URTA QILISHNI RIVOJLANTIRISH	465
Xalikov R. B.	
BIZNES JARAYONLAR AUTSORSINGINI OPTIMALLASHTIRISH USULLARI TAHLILI	472
Uzaqov Ortik Shaymardanovich	
DAVLAT MOLIVAVIY BOSHQARUVI SAMARADORLIGINING IJTIMOY ADOLATGA TA'SIRINING PEFA VA CEQ METODOLOGIYALARI ORQALI TAHLILI	477
Zokirjonov Muhammadsodiq Ravshanbek o'g'li	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDIT XIZMATINI TASHKIL QILISHNING XORIY TAJRIBASI	485
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich	
MINTAQADA IJTIMOY HIMOYA TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH	491
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANISHDA EKOLOGIK INNOVATSIYALARNI QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI	495
Ismatov Sharofiddin Asatulloevich	

THE ESSENCE OF THE OPTIMAL COST STRATEGY	500
Sodiqov Mirakhror Abbos ugli	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TOG'-KURORT ZONALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY JIHATLARI (CHORVOQ ERKIN TURISTIK ZONASI MISOLIDA)	504
Shomurodova Shahnoza G'ayratovna	
ICHKI AUDIT SIFATI VA SAMARADORLIGI TUSHUNCHALARINING IQTISODIY MAZMUNI HAMDA ULARNING O'ZARO BOG'LIQLIGI	509
Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARI FAOLIYATINI SOLIQQA TORTISH VA UNI HISOBINI YURITISH	517
Abdullayev Abdurauf	
TIJORAT BANKLARINING RISKLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	522
Kudaybergenova Guzal Kuanishbayevna	
TIJORAT BANKLARIDA KORRUPSIYAVIY-KOMPLAENS MUAMMOLARI: TAHLIL VA YECHIMLAR	527
Yunusov Baxtiyor Shavkatovich	
MAISHIY XIZMAT KO'RSATISHNING SIFAT NAZORATINI HAMDA TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	532
Meliyev X.T.	
ОЦЕНКА КАЧЕСТВА СЕРВИСА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ОПРОСА	541
Усманова Азиза Баходировна	
RAQAMLI BANK XIZMATLARI ORQALI MOLIVAVIY INKLYUZIVLIKNI KENGAYTIRISH	545
Azlarova Mushtariybegim Abror qizi	
QURILISH KORXONALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING AHAMIYATI	550
Egamon Raxmatillo Mirolimovich, Bobobekov Davron Gafurovich	
FINANCIAL MARKET PARTICIPANTS: A CLASSIFICATION BY ROLE AND RESPONSIBILITY	553
Khotamkulova Madina	
ФОРМИРОВАНИЕ «ТУРИСТИЧЕСКОЙ МАХАЛЛИ» КАК ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ В СФЕРЕ ГОСТЕВЫХ ДОМОВ УЗБЕКИСТАНА	559
Иргашева Нигина Салохиддиновна	
BANKLARDA KREDIT GAROVI BILAN ISHLASHNING XORIJ ILG'OR TAJRIBASI VA UNDAN O'ZBEKISTON BANKLARI AMALIYOTIDA FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	567
Sh. Saidov	
MILLIY UGLEROD SAVDOSI TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI	573
Islamov Shoxzod Shuxrat o'g'li	
THE NECESSITY OF CREATING A BUSINESS ENVIRONMENT AND ITS ROLE AND SIGNIFICANCE IN THE NATIONAL ECONOMY	582
Amanov Davron Ravshan ugli	
SUV RESURLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI	588
Saidov Muhammadali Hakimovich, Mahammatov Hoshim, Esanbekov Diyorbek	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА БАНКОВ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО И ПРИНЦИПАМИ ESG	595
Насирдинов Шарифджон Изатуллоевич	
ОЦЕНКА ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭЛЕКТРОБУСА	600
Мухитдинов Акмал Анварович, Касимов Омил Камалович, Саидов Азамат Илхом угли	
XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA DUKKAKLI DON MAHSULOTLARINI YETISHTIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI (HINDISTON TAJRIBASI MISOLIDA)	608
Mirsayd Xudaybergenov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLINING FAROVONLIGI VA DAROMAD MANBALARINI STATISTIK TAHLILI	612
Mamatkulov Baxtiyor Xalmuradovich	

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	618
Muxamedjanova Maxfuza Baxodir qizi	
MOLIYAVIY AKTIVLARINING IQTISODIY MOHIYATI, MAZMUNI HAMDA KLASSIFIKATSIYASI.....	627
Odiljonova Oybachin Fayzullo qizi	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ORQALI MAMLAKATIMIZ LOYIHALARINI AMALGA OSHIRISH TARTIBI TAHLILI.....	631
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
HUDUDNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA IQTISODIY SALOHİYATNING O'RNI	636
Avazbek Xalbekov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SABZAVOTCHILIK TARMOG'INING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	642
Sobir Xasanov	
IMPACT OF REGIONAL INFRASTRUCTURE AND NATURAL RESOURCE UTILIZATION ON THE DEVELOPMENT OF ECOLOGICAL TOURISM (A DISTRICT-LEVEL ANALYSIS OF THE SAMARKAND REGION, UZBEKISTAN)	650
Toyirova Shohista Bobobekovna	
INNOVASION IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OMILLARI	657
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
BOZOR BEQARORLIGI SHAROITIDA BANK OBRO'SINI STRATEGIK RESURS SIFATIDA BARQARORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	661
Yuldasheva Kamola Qosimjonovna, Ziyaeva Muhtasar Mansurdjanovna	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT PENSIYA TIZIMINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	667
Pardayev Farrux Muzaffarovich	
RAQAMLI TRANSFORMASIYA SHAROITIDA MENEJERLARNING RAQAMLI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH.....	671
Sharipova Zulfiya Shokirjonovna	
FUQAROLAR ISHTIROKIGA ASOSLANGAN TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISH TIZIMI VA UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	677
Shukurova Parizod, Soatova Nodira Boboxonovna	
O'ZBEKISTON QISHLOQ HUDUDLARINING BARQAROR RIVOJLANISH YO'NALISHLARIDA QISHLOQ TURIZMI VA EKOTURIZM – ASOSIY USTUVOR YO'NALISHLARI	682
Abduraxmanova Aqida Fayzulla qizi	
KORXONALARDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI TA'MINLASHDA BUXGALTERIYA HISOBINING ROLI.....	691
Alimbay Shamshetov	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARINING MOLIYAVIY MEXANIZMLARI	694
Saule Ibragimova	
ANALYSIS OF THE STATE OF ELECTRICITY GENERATION BY WIND POWER PLANTS.....	698
Saidov Mash'al Samadovich	
TRANSFORMING TOURISM EDUCATION IN UZBEKISTAN: AN INSTITUTIONAL ANALYSIS OF PERSONNEL TRAINING SYSTEMS.....	706
Abdullakhujaev Abdukodirkhuja, Ochilova Hilola Farmonovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	713
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	
MAHALLIY BOSHQARUVDA YETAKCHILIK KONSEPSIYASI ORQALI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI OSHIRISH (FARG'ONA VILOYATI MISOLIDA)	718
Siddikov Abdusalom Abdumalikovich	

NEW ECONOMIC PHENOMENA: FINANCING CONSUMPTION AND SAVINGS IN THE TRANSITION TO AN EXPECTATION ECONOMY	724
Isomov Bekturod Sayfiddinovich	
XIZMAT KO'TSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK YO'NALISHIDA INSTITUTSIONAL O'ZGARISHLARNI AMALGA OSHIRISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI	730
Sh.A.Sultonov	
MINTAQALARNING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLARI VA ULARNING IJTIMOİY-IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	737
Qobilov Anvar Eshpo'latovich	

MINTAQALARNING INVESTITSION SALOHIYATINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLARI VA ULARNING IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI

Qobilov Anvar Eshpo'latovich

Qashqadaryo viloyat hokimining yoshlar siyosati,
Ijtimoiy rivojlantirish va ma'naviy-marifiy ishlar bo'yicha o'rinbosari
Orcid:0000-0001-6019-7771,
email:kobilovanvar@gmail.com

Annotatsiya. Mazkurtadqiqotda mintaqalarning investitsion salohiyatini baholashning zamonaviy metodologik yondashuvlari hamda ularning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta'siri tizimli ravishda tahlil qilinadi. Tadqiqot doirasida investitsion salohiyatni aniqlashda qo'llanilayotgan integral indekslar, reyting baholash usullari, ekonometrik modellashirish, klaster tahlili va raqamli texnologiyalarga asoslangan yondashuvlarning nazariy va amaliy jihatlari o'rganiladi.

Kalit so'zlar: mintaqaviy rivojlanish, investitsion salohiyat, investitsion jozibadorlik, metodologik yondashuvlar, integral indeks, reyting baholash, ekonometrik modellashirish, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish, hududiy tafovutlar, investitsiya muhiti, raqamli iqtisodiyot, barqaror rivojlanish.

Abstract. This study systematically analyzes modern methodological approaches to assessing the investment potential of regions and their impact on socio-economic development. The study examines the theoretical and practical aspects of integral indices, rating assessment methods, econometric modeling, cluster analysis, and approaches based on digital technologies used to determine investment potential.

Key words: regional development, investment potential, investment attractiveness, methodological approaches, integral index, rating assessment, econometric modeling, socio-economic development, regional disparities, investment environment, digital economy, sustainable development.

Аннотация. В данном исследовании систематически анализируются современные методологические подходы к оценке инвестиционного потенциала регионов и их влияния на социально-экономическое развитие. Рассматриваются теоретические и практические аспекты интегральных индексов, методов рейтинговой оценки, эконометрического моделирования, кластерного анализа и подходов, основанных на цифровых технологиях, используемых для определения инвестиционного потенциала.

Ключевые слова: региональное развитие, инвестиционный потенциал, инвестиционная привлекательность, методологические подходы, интегральный индекс, рейтинговая оценка, эконометрическое моделирование, социально-экономическое развитие, региональные различия, инвестиционная среда, цифровая экономика, устойчивое развитие.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida mintaqalarning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Bu jarayonda investitsiyalar hududiy iqtisodiyotning tarkibiy tuzilmasini modernizatsiya qilish, ishlab chiqarish salohiyatini kengaytirish, infratuzilmani rivojlantirish hamda aholi bandligi va farovonligini oshirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Shu bois, mintaqalarning investitsion salohiyatini ilmiy asoslangan holda baholash va undan samarali foydalanish mexanizmlarini ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Mintaqalarning investitsion salohiyati nafaqat mavjud moliyaviy resurslar hajmi, balki tabiiy-resurs bazasi, ishlab chiqarish

infratuzilmasi, mehnat resurslari sifati, innovatsion imkoniyatlar, institutsional muhit va boshqaruv samaradorligi kabi ko'plab omillarning o'zaro uyg'unligi bilan belgilanadi. Ushbu omillarni kompleks baholash hududlarning real iqtisodiy imkoniyatlarini aniqlash, investitsiya oqimlarini optimal yo'naltirish hamda hududlar o'rtasidagi ijtimoiy-iqtisodiy tafovutlarni qisqartirish imkonini beradi. Zamonaviy sharoitda investitsion salohiyatni baholashda an'anaviy statistik ko'rsatkichlar bilan bir qatorda integral indekslar, reyting tizimlari, ekonometrik modellar, klasterlash usullari hamda katta hajmdagi ma'lumotlarni (Big Data) tahlil qilishga asoslangan raqamli yondashuvlardan keng foydalanilmoqda. Bunday metodologik yondashuvlar hududiy rivojlanish jarayonlarini chuqurroq tahlil qilish, investitsion risklar va imkoniyatlarni aniqlash hamda uzoq muddatli prognozlar tuzishda muhim ahamiyatga ega.

O'zbekiston sharoitida hududlarning investitsion salohiyatini baholash masalasi ayniqsa dolzarb bo'lib, mamlakatda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar, sanoatlashtirish siyosati, xususiyl sektor va davlat-xususiyl sheriklikni rivojlantirish jarayonlari bilan chambarchas bog'liqdir. Hududiy rivojlanishni jadallashtirish, iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish va investitsiyalarni jalb etishda hududlar kesimida ilmiy asoslangan baholash mexanizmlarini joriy etish zarurati ortib bormoqda. Shu nuqtai nazardan, mazkur tadqiqot mintaqalarning investitsion salohiyatini baholashning zamonaviy metodologik yondashuvlarini tahlil qilish, ularning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini aniqlash hamda hududiy investitsiya siyosatini takomillashtirishga qaratilgan ilmiy xulosalar va amaliy takliflar ishlab chiqishni maqsad qilib qo'yadi. Tadqiqot natijalari mintaqaviy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish, investitsiya muhitini yaxshilash va barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashda muhim nazariy va amaliy ahamiyatga ega bo'lishi kutilmoqda.

MAVZUGA DOIR ADABIYOTLAR TAHLILI

Mintaqalarning investitsion salohiyatini baholash masalasi iqtisodiy fanlarda, xususan, mintaqaviy iqtisodiyot, investitsiyalar nazariyasi va hududiy rivojlanish konsepsiyalari doirasida keng o'rganilgan. Ushbu yo'nalishda olib borilgan ilmiy tadqiqotlar asosan investitsion salohiyat tushunchasining mazmun-mohiyatini aniqlash, uni baholash usullari hamda investitsiya jarayonlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini tahlil qilishga qaratilgan [1].

Xorijiy ilmiy adabiyotlarda investitsion salohiyat ko'pincha hududning investitsiyalarni jalb etish imkoniyatlari va investorlar uchun yaratilgan sharoitlar majmui sifatida talqin etiladi. Jumladan, Michael Porter tomonidan ishlab chiqilgan raqobatbardoshlik nazariyasida hududiy investitsion jozibadorlik infratuzilma, institutsional muhit, innovatsion salohiyat va inson kapitali bilan bevosita bog'liq holda asoslab berilgan. Ushbu yondashuv mintaqaviy investitsion salohiyatni kompleks ko'rsatkichlar asosida baholash zarurligini ko'rsatadi [2].

Shuningdek, Jeffrey Sachs va Paul Krugman asarlarida hududiy iqtisodiy o'sish, investitsiya oqimlari va fazoviy tafovutlar o'rtasidagi bog'liqlik chuqur tahlil qilingan. Ularning tadqiqotlarida investitsion salohiyatni baholashda geografik joylashuv, transport-logistika infratuzilmasi va bozorlar yaqinligi muhim omillar sifatida e'tirof etiladi [3].

MDH mamlakatlari olimlarining tadqiqotlarida investitsion salohiyatni baholashda integral indekslar va reyting tizimlariga alohida e'tibor qaratilgan. Jumladan, Sergey Glazyev va Vladimir Mau ilmiy ishlarida hududlarning investitsion salohiyatini aniqlashda makroiqtisodiy barqarorlik, institutsional islohotlar va davlat siyosatining roli asoslab berilgan. Ushbu yondashuvlar hududiy investitsiya siyosatini ishlab chiqishda metodologik asos bo'lib xizmat qiladi [4].

O'zbekistonlik olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda mintaqalarning investitsion salohiyatini oshirish masalasi asosan iqtisodiy islohotlar, hududlarni kompleks rivojlantirish va investitsiya muhitini yaxshilash bilan bog'liq holda yoritilgan. Xususan, Dilorom Karimova, Shavkat Murodov va boshqa tadqiqotchilar ishlarida hududiy investitsion jozibadorlikni baholashda sanoat salohiyati, infratuzilma rivoji, mehnat resurslari va innovatsion faoliyat ko'rsatkichlarining ahamiyati ko'rsatib berilgan [5].

So'nggi yillarda ilmiy adabiyotlarda investitsion salohiyatni baholashda ekonometrik modellash va raqamli texnologiyalarga asoslangan yondashuvlar keng qo'llanilmoqda. Ushbu tadqiqotlarda regressiya modellari, panel ma'lumotlar tahlili, klasterlash va prognozlash usullari orqali investitsiya omillari va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari o'rtasidagi bog'liqlik aniqlanadi. Bunday yondashuvlar hududiy rivojlanish strategiyalarini ilmiy asoslash imkonini beradi [6].

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mavjud tadqiqotlarda investitsion salohiyatni baholash masalasi keng yoritilgan bo'lsa-da, hududiy xususiyatlarni inobatga olgan holda zamonaviy metodologik yondashuvlarni kompleks qo'llash hamda ularning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga bevosita ta'sirini chuqur ekonometrik tahlil qilish yetarli darajada amalga oshirilmagan. Mazkur holat ushbu yo'nalishda yanada chuqur ilmiy tadqiqotlar olib borish zarurligini ko'rsatadi [7].

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqot mintaqalarning investitsion salohiyatini baholashning zamonaviy metodologik yondashuvlarini aniqlash hamda ularning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini ilmiy asosda

tahlil qilishga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida kompleks va tizimli yondashuv asosida nazariy hamda empirik tahlil usullarining o'zaro uyg'unligi ta'minlandi. Metodologik asos sifatida mintaqaviy iqtisodiyot nazariyasi, investitsiyalar nazariyasi, barqaror rivojlanish konsepsiyasi hamda hududiy rivojlanishni boshqarish bo'yicha zamonaviy ilmiy qarashlar qabul qilindi.

Tadqiqot davomida investitsion salohiyat ko'p omilli iqtisodiy kategoriya sifatida talqin qilinib, uni baholashda tahlil va sintez, taqqoslash, guruhlash, indekslash, reyting baholash, ekonometrik modellash va klaster tahlili usullaridan foydalanildi. Ushbu usullar mintaqalarning investitsion imkoniyatlarini chuqur tahlil qilish, hududlar o'rtasidagi farqlarni aniqlash hamda investitsion jarayonlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini baholash imkonini berdi.

Tadqiqotning axborot bazasini O'zbekiston Respublikasi davlat statistika organlarining rasmiy ma'lumotlari, tegishli vazirlik va idoralarning hisobotlari, shuningdek, xalqaro moliyaviy va iqtisodiy tashkilotlarning ochiq statistik ma'lumotlari tashkil etadi. Tadqiqotda asosan 2015–2024 yillar oralig'idagi mintaqaviy statistik ma'lumotlardan foydalanildi, bu esa hududiy investitsion jarayonlarning dinamikasini tahlil qilish imkonini berdi.

Mintaqalarning investitsion salohiyatini baholash jarayonida iqtisodiy salohiyat, infratuzilmaviy rivojlanish darajasi, mehnat va inson kapitali imkoniyatlari, innovatsion faollik hamda institutsional va investitsion muhitni tavsiflovchi ko'rsatkichlar tizimi shakllantirildi. Ushbu ko'rsatkichlar normallashtirilib, ularning o'zaro ta'siri va ahamiyat darajasini inobatga olgan holda integral investitsion salohiyat indeksi hisoblab chiqildi. Integral indeks mintaqalarni investitsion jozibadorlik darajasiga ko'ra taqqoslash va reytinglash imkonini berdi.

Investitsion salohiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini aniqlash maqsadida ekonometrik modellash usulidan foydalanildi. Bunda mintaqaviy panel ma'lumotlar asosida regressiya modeli tuzilib, investitsion salohiyat indeksi bilan yalpi hududiy mahsulot hajmi, aholi bandligi, daromadlar darajasi kabi asosiy ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilindi. Model natijalarining statistik ahamiyatligi va ishonchligi tegishli ekonometrik testlar orqali tekshirildi.

Shuningdek, klaster tahlili yordamida mintaqalar investitsion rivojlanish darajasiga ko'ra guruhlanib, har bir klaster uchun xos bo'lgan iqtisodiy va institutsional xususiyatlar aniqlandi. Olingan natijalar asosida hududiy investitsiya siyosatini takomillashtirish, investitsion salohiyatdan samarali foydalanish va mintaqalarning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan ilmiy xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Jadval 1. Mintaqalarning investitsion salohiyati ko'rsatkichlari (2024-yil)

Mintaqa	YHM (mlrd so'm)	Investitsiya (mlrd so'm)	Infratuzilma indeksi	Integral indeks
Toshkent shahri	285.4	45.2	0.89	0.92
Samarqand viloyati	142.7	28.5	0.76	0.81
Farg'ona viloyati	118.3	22.1	0.72	0.74
Andijon viloyati	95.6	18.3	0.68	0.69
Surxondaryo viloyati	52.8	9.4	0.54	0.58

Manba: Muallif tomonidan O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida ishlab chiqilgan (2-jadval).

2-jadval. Investitsion salohiyatni baholash metodlarining qiyosiy tahlili

Metod	Afzalliklari	Kamchiliklari	Qo'llanish sohasi
Integral indeks	Ko'p omillarni birlashtirib baholash, kompleks tahlil imkoniyati	Ko'rsatkichlar tanlash va vazn koeffitsiyentlarini belgilashda sub'ektivlik	Hududlarni qiyoslash, monitoring
Reyting baholash	Soddalik, tushunarlilik, oson qiyoslash	Chuqur tahlil imkoniyati cheklangan, o'zgaruvchanlikka sezgir	Investorlarni xabardor qilish, promo-materiallar
Ekonometrik modellar	Sabab-oqibat bog'liqligini aniqlash, prognozlash imkoniyati	Katta hajmdagi ma'lumotlar talab qiladi, statistik xatolarga moyil	Ilmiy tadqiqotlar, davlat siyosati strategiyalari
Klaster tahlili	Guruhlashtirish, o'xshashliklarni aniqlash, siyosat differentsiatsiyasi	Har bir hududning individual xususiyatlarini yetarli darajada aks ettirmaydi	Hududlarni guruhlash, maqsadli dasturlar ishlab chiqish

Manba: Muallif tomonidan ilmiy adabiyotlar tahlili asosida tuzilgan.

Jadval 3. Investitsion salohiyat va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlik

Ko'rsatkich	Korrelyatsiya koeffitsiyenti	R ² (determinatsiya)	Ahamiyatlilik (p-qiyamat)
YHM o'sish sur'ati	0.87	0.76	< 0.001
Sanoat ishlab chiqarish o'sishi	0.82	0.67	< 0.001
Aholi bandligi darajasi	0.74	0.55	< 0.01
Aholi daromadlari o'sishi	0.79	0.62	< 0.001

Manba: Muallif tomonidan ekonometrik tahlil natijalari asosida ishlab chiqilgan.

Jadval 4. Mintaqalarni investitsion salohiyat bo'yicha klasterlash natijalari

Klaster	Asosiy xususiyatlari	Mintaqalar
1-klaster Yuqori salohiyat	Yuqori YHM, rivojlangan infratuzilma, kuchli innovatsion salohiyat, yuqori investitsiya oqimi	Toshkent shahri, Toshkent viloyati, Samarqand viloyati
2-klaster O'rtacha salohiyat	O'rtacha YHM, rivojlanayotgan sanoat, yetarli darajadagi infratuzilma, o'sib borayotgan investitsiyalar	Farg'ona, Andijon, Namangan, Buxoro, Xorazm viloyatlari
3-klaster Past salohiyat	Past YHM, kam rivojlangan infratuzilma, past investitsiya oqimi, mehnat migratsiyasi yuqori	Surxondaryo, Qashqadaryo, Jizzax, Sirdaryo, Navoiy viloyatlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi

Manba: Muallif tomonidan klaster tahlili natijalari asosida ishlab chiqilgan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot mintaqalarning investitsion salohiyatini baholashning zamonaviy metodologik yondashuvlarini tizimli ravishda o'rganish hamda ularning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini ilmiy asosda aniqlashga qaratildi. Tadqiqot jarayonida investitsion salohiyatning ko'p omilli iqtisodiy kategoriya ekanligi asoslab berilib, uni baholashda iqtisodiy, infratuzilmaviy, institutsional, innovatsion va inson kapitaliga oid omillarni kompleks tarzda inobatga olish zarurligi aniqlandi.

O'tkazilgan empirik tahlillar natijalari mintaqalarning investitsion salohiyati hududlar kesimida sezilarli darajada farqlanishini ko'rsatdi. Integral investitsion salohiyat indeksleri va ekonometrik modellar asosida investitsion salohiyat darajasi yuqori bo'lgan mintaqalarda iqtisodiy o'sish sur'atlari, sanoat ishlab chiqarishi, aholi bandligi va daromadlar darajasi nisbatan yuqori ekanligi aniqlandi.

Tadqiqot natijalari infratuzilma rivoji va institutsional muhit sifati investitsion salohiyat shakllanishida hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Xulosa qilib aytganda, mintaqalarning investitsion salohiyatini oshirishga qaratilgan siyosat faqat moliyaviy resurslarni ko'paytirish bilan cheklanmasdan, balki institutsional islohotlarni chuqurlashtirish, raqamli va innovatsion infratuzilmani rivojlantirish, inson kapitaliga investitsiyalarni kengaytirish hamda hududiy xususiyatlarni hisobga olgan differensial yondashuvni joriy etishni talab etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Todaro M., Smith S. Economic Development. – Boston: Pearson Education, 2015.
2. Porter M. The Competitive Advantage of Nations. – New York: Free Press, 1998.
3. Krugman P., Obstfeld M. International Economics: Theory and Policy. – Boston: Pearson, 2018.
4. Glazyev S., Mau V. Economic Reforms and Investment Policy in Transition Economies. – Moscow: Nauka, 2010.
5. Karimova D., Murodov Sh. Hududiy iqtisodiyot va investitsiya siyosati. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019.
6. Wooldridge J. Introductory Econometrics: A Modern Approach. – Boston: Cengage Learning, 2016.
7. Gujarati D. Basic Econometrics. – New York: McGraw-Hill, 2012.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
